

Spelen met...Kings of War - scène om voor te bereiden

Leer uit onderstaande scène alleen het deel dat gekaderd en geel gearceerd is. Je kunt zowel de rol van Anne als Richard leren, zodat je beide kunt spelen.

scène 31

personages

Lady Anne - schoondochter van de dode koning Henry VI, weduwe van diens zoon Edward Prince of Wales

Richard - broer van koning Edward IV, hertog van Gloucester, later koning Richard III. Door Lady Anne verdacht van de moord op haar man en schoonvader.

De baar van koning Henry VI wordt opgedragen, gevolgd door de rouwende Lady Anne.

ANNE

Heilige vorst, je lijkt koud als een sleutel,
doodsbleek overschot van Lancasters huis,
leeggebloed karkas van koninklijke bloede,
het zij gewettigd dat ik je geest terugroep
om arme Annes geweeklaag aan te horen -
de vrouw van jouw Edward, je dode zoon,
vermoord door hem die ook deze wonden maakte.

Moge iets ergers de ellendeling treffen
die ons ellendig maakte door jouw dood,
dan ik bedenken kan voor adders, spinnen,
padden of elk soort giftig ongedierte.
Krijgt hij een kind, laat het een miskraam zijn,
een gedrocht dat te vroeg ter wereld komt,
zo wanstaltig lelijk om aan te zien,
dat de hoopvolle moeder angstig wordt -
en laat het al zijn mankementen erven.
Krijgt hij een vrouw, laat haar bij zijn dood
nog veel meer pijn lijden dan ik nu lijd
om mijn jonge geliefde en om u.

[Richard op]

ANNE

Weg, jij zwarte dienaar van de duivel!
Zijn sterfelijk lichaam had je in je macht,
zijn ziel bereik je niet. Dus donder op.

RICHARD

Heilig hartje, heb God lief en vloek niet zo.

ANNE

Vuile duivel, in Godsnaam weg, laat me.

Jij hebt van de blijde wereld een hel gemaakt,
en vulde haar met vloeken en verwensingen.

Als je genot scheidt in je gruwelen,
bekijk dan dit kunstwerk van verwonding.

Kijk toch, zie hoe dode Henry's wonden
hun gestolde monden sperren en weer bloeden.

Schaam je diep, jij smerig stuk mismaaktheid:
het is jouw nabijheid die dit bloed naar buiten trekt
uit koude holle aders waar geen bloed meer klopt.

Het is jouw barbaars, onnatuurlijk handelen dat
deze onnatuurlijke zondvloed veroorzaakt.

[komen weer op toneel]

O God die dit bloed maakte, wreek zijn dood.

O aarde die dit bloed drinkt, wreek zijn dood.

Hemel, tref de moordenaar met bliksem,

of aarde, breek open en verslind hem,

zoals je ook Henry's bloed verslond

dat door zijn helse hand werd afgetapt.

RICHARD

Sta toe, goddelijk perfecte vrouw, dat ik
verwijs naar de omstandigheden als ik
mij vrijpleit van deze vermeende misdaad.

ANNE

Sta toe, ziekelijk perverse man, dat ik
verwijs naar de omstandigheden als ik
je vervloek om je vervloekte wezen.

RICHARD

Stel, ik doodde hen niet.

ANNE

Dan stel je dat ze leven.

Maar ze zijn dood, dood door jouw duivelshand.

RICHARD

Ik heb uw man niet gedood.

ANNE

Dan leeft hij nog.

RICHARD

Nee, hij is dood. Edward heeft het gedaan.

ANNE

Je liegt uit je vuile strot. Margaret zag
jouw moordend kromzwaard dampen van zijn bloed,
waarmee je ooit ook haar borst bedreigde,
als je broers de punt niet hadden weggeduwd.

RICHARD

Ik was buiten zinnen door haar laster,
die hun schuld op mijn argeloze nek laadde.

ANNE

Jij was buiten zinnen door jouw bloeddorst,
die uitsluitend aan moorden denken kan.
Jij doodde deze koning niet?

RICHARD

Ik beken.

ANNE

Jij bekennt, stekelvarken? Dan geve God
dat jij ter helle vaart voor die wandaad.
O hij was deugdzaam, mild en liefdevol.

RICHARD

Toch beter dat hij nu in de hemel is.

ANNE

In de hemel ja, waar jij niet komen zult.

RICHARD

Hij mag me wel bedanken voor mijn hulp,
want hij hoort daar meer thuis dan hier.

ANNE

En jij hoort nergens thuis behalve in de hel.

RICHARD

Er is nog één plaats meer, als ik die noemen mag.

ANNE

De gevangenis.

RICHARD
Uw slaapkamer.

ANNE
Dat demonen de kamer waar jij slaapt bezoeken.

RICHARD
Zo zal het zijn totdat ik slaap met u.

ANNE
Dat hoop je.

RICHARD
Dat weet ik. Maar mijn lieve Lady Anne,
laten wij dit steekspel van gevatheid
ruilen voor een rustiger discours.
Is wie de te vroege dood bedacht heeft
van Henry en Edward Plantagenet
niet even schuldig als de dader?

ANNE
Jij was bedenker en dader tegelijk.

RICHARD
Uw schoonheid zette mij aan het denken.
Uw schoonheid, die mij in mijn slaap opriep
om de hele wereld koud te maken
als ik één uur uw borsten mocht beleven.

ANNE
Had ik dat geweten, moordenaar, dan had ik
met mijn nagels mijn schoonheid weggekrabd.

RICHARD
Mijn oog zou die verminking niet verdragen,
uw schoonheid blijft bewaard zolang ik naast u sta.
Zoals de zon de grote wereld laaft,
zo laaft zij mij. Zij is mijn dag, mijn leven.
Degeen die u van uw man beroofde, lady,
deed dat om u aan een betere te helpen.

ANNE
Een betere loopt niet rond op deze aarde.

RICHARD
Een beter man is hij die nog meer van u houdt.

ANNE

Zijn naam?

RICHARD

Plantagenet.

ANNE

Zo heette hij.

RICHARD

Dezelfde naam, maar beter geschapen.

ANNE

Waar is hij?

RICHARD

Hier.

[Ze bespuugt hem]

Waarom spuug je naar mij?

ANNE

Ik wou dat het gif was dat jou kon doden.

RICHARD

Nog nooit kwam gif uit een zoetere plek.

ANNE

Nog nooit droop gif van een lelijker pad.
Uit mijn blikveld! Je maakt mijn ogen ziek.

RICHARD

Jouw ogen, vrouw, maakten de mijne ziek.

ANNE

Dat ze basilisken waren die met blikken doden.

RICHARD

Was dat maar zo, dan stierf ik nu meteen.
Want nu kijken ze mij dood terwijl ik leef.
Jouw ogen ontlokten tranen aan de mijne;
gewoon gênant, al die puberdruppels
uit ogen die nooit huilden van berouw.
Zelfs niet toen jouw stoere vader als een kind
zo droef vertelde hoe mijn vader stierf
en twintig keer moest stoppen voor een snik.

Wie erbij stond had natte wangen die drupten
als bomen in de regen – zelfs in dat verdriet
liet mijn mannenoog niet één traan rollen.
Wat de smart toen niet uit mij kon trekken,
maakt nu jouw schoonheid in mijn ogen los.
Nooit smeekte ik iets aan vriend of vijand,
mijn tong is ongeoeffend in het vleien;
maar nu jouw schoonheid als beloning wacht,
smeekt mijn trotse hart en laat mijn tong zich gaan.

[Ze kijkt hem honend aan]

Leer je lippen niet te honen: om te kussen
werden zij gemaakt, niet om te verachten.
Als je wraakzuchtig hart niet kan vergeven,
hierzo, dan geef ik je dit vlijmscherp zwaard.
Mocht je het weg willen steken in deze borst
om de ziel te bevrijden die jou aanbidt:
ik ontbloot hem voor de genadestoot
en smee je op mijn knieën om de dood.

[Hij knielt en ontbloot zijn borst; zij richt het zwaard erop]

Nee, aarzel niet: ik doodde koning Henry,
maar het was jouw schoonheid die me daartoe dreef.
Nee, steek nu toe: ik bracht de jonge Edward om,
maar jouw hemelse gelaat inspireerde mij.

[Ze laat het zwaard vallen]

Neem dat zwaard op of anders neem mij op.

ANNE

Sta op, huichelaar. Al wens ik je dood,
ik zal hem niet voltrekken.

RICHARD

Vraag mij dan mezelf te doden, en ik doe het.

ANNE

Dat heb ik al gevraagd.

RICHARD

Toen was je boos!
Zeg het nog eens en zodra jij het zegt,
zal de hand die om jouw liefde liefde doodde,
om jouw liefde een nog grotere liefde doden:
aan twee keer sterven ben jij medeplichtig.

ANNE

Kende ik je hart maar.

RICHARD

Mijn hart ligt op mijn tong.

ANNE

Ik vrees dat beide vals zijn.

RICHARD

Dan was geen man ooit eerlijk.

ANNE

Goed, goed. Berg je zwaard op.

RICHARD

Is het goed tussen ons?

ANNE

Dat merk je later wel.

RICHARD

Maar mag ik hopen?

ANNE

Alle mannen mogen hopen.

RICHARD

Draag alsjeblieft deze ring.
Kijk hoe mijn ring om jouw vinger past.
Zo ook past mijn arme hart in jouw borst.
Neem ze allebei, beide zijn van jou.

En mocht je toegewijde dienaar nog één gunst
ontvangen uit je fraai gelijnde hand,
dan zet je zijn geluk voor altijd kracht bij.

ANNE

En die is?

RICHARD

Dat je deze droeve zaken overlaat
aan hem die meer dan wie ook reden heeft tot rouw,
en je snel begeeft naar Crosby House.
Ik zal je daar, nadat ik deze koning
plechtig in een klooster heb begraven,
met gepaste spoed op komen zoeken.
Om allerlei geheime redenen
smee ik je om deze gunst.

ANNE

Dat doe ik graag en het verheugt me zeer
te zien dat je zo berouwvol bent.

RICHARD

Zeg me vaarwel.

ANNE

't Is meer dan je verdient.
Maar omdat jij mij geleerd hebt om te vleien,
moet je maar denken dat ik dat al deed.
[*Lady Anne af*]

RICHARD

Werd ooit een vrouw die rouwde zo versierd?
Werd ooit een vrouw die rouwde zo gewonnen?
Ik zal haar hebben, maar niet lang houden.
Dat ik, die haar man en diens vader doodde,
haar krijg terwijl haar hart mij diep veracht,
een vloek op haar lippen, haar oog nog nat,
pal naast het dampend bewijs van mijn haat,
met God, geweten en de feiten tegen;
dat ik, met een plan dat op niemand steunt,
behalve op de duivel en mijn acteerkunst,
haar toch win. De wereld tegen niets.

Ha!

Vergeet ze nu al de goede kroonprins,
haar man Edward, die ik drie maanden terug
in mijn woede doodstak bij Tewkesbury?
Een beminnelijker en mooier kerel,
door de natuur zo rijk getalenteerd,
jong, kloek, wijs en echt heel koninklijk,
krijgt de wijde wereld nooit meer terug.
Toch verlaagt zij zich door naar mij te kijken,
naar mij, die haar prins in volle bloei neermaaide
en haar weduwe maakte in een kreukelig bed.
Naar mij, die geen halve Edward waard is.
Naar mij, die hinkt, en oogt als een gedrocht.
Mijn hertogdom voor een stuiver:
zou ik mij totaal vergissen in mijzelf?
Dat zij gewoon denkt – al vind ik zelf van niet -
dat ik een fatsoenlijke, mooie man ben?
Straks moet ik nog een spiegel kopen,
en een hele hoop kleermakers inhuren
die maatpakken maken op mijn lichaam;
nu ik het geluk aan mijn kont heb hangen

toneelgroepamsterdam

mag het onderhoud ervan wat kosten.
Maar eerst die kerel zijn graf in werken
en dan met veel verdriet terug naar mijn lief.
Schijn maar, zon, tot ik een spiegel koop
die mij mijn schaduw toont wanneer ik loop.